

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 12ΗΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1956

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ κ. Κ. Ἄμαντος παρουσιάσων τὰ τελευταῖα περιοδικὰ τῆς Θράκης καὶ τοῦ Πόντου εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω τὰ τελευταῖα περιοδικὰ, τὰ ὁποῖα ἐξέδωκαν οἱ Πόντιοι καὶ οἱ Θραῖκες.

Οἱ Πόντιοι ἐξεργιζώθησαν ἀπὸ τὰ πανόραχα ἐδάφη των, ἀλλ' εὐτυχῶς ἐνίσχυσαν τὴν Βόρειον Ἑλλάδα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, στρατιωτικὴν καὶ οἰκονομικὴν. Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ πνευματικὴ ἐργασία τῶν Ποντίων. Εἰς διάστημα ἑνὸς ἔτους, τοῦ τελευταίου, ἐξεδόθησαν δύο τόμοι τοῦ Ἄρχείου Πόντου, ὁ δέκατος ἕνατος καὶ ὁ εἰκοστός. Μὲ λαμπρὰν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν περιέχουν πολυτίμους μελέτας περὶ τῆς ἱστορίας, τῆς τόσον ἀρχαῖζούσης διαλέκτου, περὶ τῆς λαογραφίας τοῦ Πόντου. Καμμία ἄλλη περιφέρεια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας δὲν ἐμελετήθη τόσον πολὺ ὅσον ὁ Πόντος. Ὁ ἑλληνισμὸς τοῦ Πόντου μετεκινήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ εἰκοσι τόμοι τοῦ Ποντιακοῦ Ἄρχείου δεικνύουν ὅτι καὶ εἰς τὴν νέαν του ἐγκατάστασιν θὰ δείξῃ τὴν ὑπεροχὴν ποὺ εἶχεν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Πλὴν τοῦ Ἄρχείου Πόντου ἐκδίδουν οἱ Πόντιοι εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ λαϊκώτερον ἀλλ' ἐθνικῶς τόσον χρήσιμον περιοδικόν, τὴν *Ποντιακὴν Ἑστίαν*, ἡ ὁποία καλλιιεργεῖ καὶ πρακτικώτερον ἔθιμα καὶ ἦθη ποντιακά. Ἡ Ποντιακὴ Ἑστία εἰσηλθεν εἰς τὸ ἔβδωμον ἔτος τῆς ζωῆς της.

Ὅπως οἱ Πόντιοι, συνεχίζουν καὶ οἱ Θραῖκες τὴν ἔκδοσιν Θρακικῶν περιοδικῶν. Τελευταῖον ἐξεδόθη ὁ εἰκοστός τόμος τοῦ Ἄρχείου τοῦ θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ μὲ ἐνδιαφερούσας ἱστορικὰς καὶ γλωσσικὰς μελέτας. Ἀξιόλογοι ἄνδρες, ὁ ἀείμνηστος Μυρτίλος Ἀποστολίδης, ὁ Μ. Σταμούλης, ὁ κ. Πολύ-

δωρος Παπαχριστοδούλου ἀφιέρωσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῆς Θράκης. Εὐτυχῶς καὶ πολλοὶ νεώτεροι, Θραῖκες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, ἀσχολοῦνται μὲ τὴν Θράκην. Ὁ κ. Γρηγόριος Εὐθυμίου, ὡς καθηγητῆς εἰς τὸ Διδυμότειχον, εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Θράκης καὶ ἐδημοσίευσε πλὴν ἄλλων εἰς τὸν εἰκοστὸν τόμον τοῦ Ἐθνικοῦ λεπτομερῆ μελέτην περὶ τῆς παιδείας εἰς τὸ Διδυμότειχον κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν, ἐπίσης δὲ περιγραφὴν κωδίκων ἐξ Ἀδριανουπόλεως οἱ ὅποιοι πλὴν ἄλλων περιέχουν καὶ εἰδήσεις περὶ τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως Θράκης κατὰ τὴν προσωρινὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς. Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις Θράκης ὑπῆρξεν ἐν τῷ συνόλῳ ἀξιόλογος, εἶχε πολλὰς ἐπιτυχίας καὶ ὀφείλομεν νὰ μὴ τὴν λησμονήσωμεν. Ὁ κ. Εὐθυμίου, ὁ γνωρίζων καλῶς τοὺς κώδικας Ἀδριανουπόλεως θὰ προσφέρῃ ἐθνικὴν ὑπηρεσίαν, ἂν ἀσχοληθῇ καὶ μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως Θράκης.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1955 ἤρχισεν ἐκ νέου ἡ ἔκδοσις καὶ ἄλλου θρακικοῦ περιοδικοῦ, τῶν *Θρακικῶν*, τὰ ὅποια ἐβραβεύθησαν ἄλλοτε ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας. Εἶχαν ἐκδοθῆ εἰκοσι δύο τόμοι, τώρα δὲ ἔχω ὑπ' ὄψει μου τὸν εἰκοστὸν τέταρτον, τὸν εἰκοστὸν τρίτον δὲν τὸν εἶδα ἀκόμη. Ὁ νέος τόμος τῶν *Θρακικῶν* εἶναι ἀφιερωμένος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως Ραιδεστοῦ τῆς Θράκης, τῆς ὁποίας διακεκριμένη οἰκογένεια ἀνέλαβε τὴν δαπάνην. Ὁ τόμος περιέχει τὴν ἱστορίαν τῆς Ραιδεστοῦ, λεπτομερῶς ὅμως πρὸ πάντων ἀναφέρεται εἰς τοὺς συστηματικοὺς διωγμοὺς τῶν Τούρκων. Εὐτυχῶς φαίνεται ὅτι τὰ Θρακικὰ θὰ συνεχισθοῦν.

Οἱ Πόντιοι καὶ οἱ Θραῖκες εἶναι ἰδιαιτέρας τιμῆς ἄξιοι, διότι μελετοῦν μὲ τόσῃν προσοχῇ τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος των. Ἴσως τὸ παράδειγμα των συντελέσῃ, ὥστε καὶ οἱ λοιποὶ Μικρασιαῖται νὰ πράξουν περισσότερα παρ' ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἔπραξαν διὰ τὴν γνωριμίαν τῆς πατρίδος των.

★

Ὁ κ. Κ. Ἀμαντος παρουσιάζων τὸ ἔργον τοῦ κ. *Ι. Μουρέλλου*, *Ἱστορία τῆς Κρήτης*, τόμ. 1-3, ἔκδ. Β', εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ὁ κ. Ἰ. Μουρέλλος ἐδημοσίευσεν δύο ἔργα ἱστορικὰ περὶ Κρήτης: τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς μάχης τῆς Κρήτης, καὶ τὰ δύο εἰς δευτέραν ἔκδοσιν.

Ἡ ἱστορία τῆς Κρήτης εἰς τρεῖς τόμους ἐκ σ. 1710 ἀναφέρεται εἰς τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας ἀπὸ τῆς κατακτίσεως τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τοῦ 1897.

Ἡ ἱστορία τῆς μάχης τῆς Κρήτης ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Γερμανῶν καὶ τὴν ἀντίστασιν τῶν Κρητῶν. Ὁ συγγραφεὺς ἐξακολουθεῖ νὰ συγκεντρῶναι στοιχεῖα καὶ ἐλπίζει νὰ ἐκδώσῃ ἕνα τοῦλάχιστον ἀκόμη τόμον.

Τὸ ἔργον τοῦ Ἰ. Μουρέλλου εἶναι λαϊκώτερον. Δὲν ἀκολουθεῖ τὴν μέθοδον τῆς συστηματικῆς ἐρεῦνης, ἐνδιαφέρεται νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του ζωηρὰν, κάπως λογοτεχνικὴν, εἰκόνα τῆς ἱστορίας τῆς Κρήτης.

Ἔτσι ἐξηγεῖται ὅτι καὶ τὰ δύο ἱστορικὰ ἔργα τοῦ Μουρέλλου ἀνεγνώσθησαν πολὺ καὶ δι' αὐτὸ ἐξεδόθησαν εἰς δευτέραν ἔκδοσιν.

Ὁ Μουρέλλος, ἂν καὶ δὲν παρακολουθεῖ ὅλην τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν, συνεκέντρωσε πολλὰς λεπτομερεῖας καὶ ἀπὸ τὴν ζῶσαν παράδοσιν καὶ ἀπὸ διαφόρους γραπτὰς πηγὰς ἀνεκδότους. Καὶ τὸ πλῆθος τῶν εἰκόνων πολεμιστῶν τῆς νεωτέρας ἱστορίας ποὺ παραθέτει ὑποδεικνύει πόσον ἐπεδίωξεν ὁ Μουρέλλος νὰ λάβῃ πληροφορίας ἀπὸ πολεμιστὰς τῆς νεωτέρας ἐποχῆς ἢ συγγενεῖς τούτων.

Ἰδίως ἡ δίτομος ἱστορία περὶ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γερμανῶν καὶ τῆς ἀντιστάσεως τῶν Κρητῶν ἐκ σελίδων 284 στηρίζεται πρὸ πάντων εἰς τὰς πληροφορίες αὐτῶν τῶν πολεμιστῶν, εἰς τὰς παρατηρήσεις αὐτοπτῶν μαρτύρων.

Ἡ ἱστορία τῆς Κρήτης ἔχει ἰδιόζουσαν θέσιν εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Καμμία ἄλλη περιφέρεια εἰς τὸν κόσμον δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τόσον ἡρωισμόν, τόσον περιφρόνησιν τοῦ θανάτου. Ἀφ' οὗτου μέγας στρατηγός, ὁ Νικηφόρος Φωκάς, ἠλευθέρωσε τὴν Κρήτην ἀπὸ τοὺς Ἀραβας καὶ ἐγκατέστησε στρατιώτας τοῦ Βυζαντιοῦ εἰς τὴν μεγαλόνησον, ἡ ἱστορία τῆς Κρήτης ἠλλαξε μορφήν. Οἱ στρατιῶται τοῦ Βυζαντιοῦ οἱ ἐκδιώξαντες τοὺς Ἀραβας ἐν συνεργασίᾳ βεβαίως μὲ τοὺς παλαιότερους κατοίκους, ἐνέπνευσαν ζωηρὸν ἀγωνιστικὸν πνεῦμα, πολεμικὸν μένος, ἐδημιούργησαν παράδοσιν καὶ ἔκτοτε ἀρχίζει ἡ ἡρωικὴ ἱστορία τῆς Κρήτης.

Αἱ ἐπαναστάσεις, οἱ ἀγῶνες τῶν Κρητῶν κατὰ τῶν Βενετῶν, κατὰ τῶν Τούρκων, κατὰ τῶν Γερμανῶν, παρουσίασαν τόσας ἡγετικὰς προσωπικότητας, τόσον ἡρωισμόν, ἐλάμπρυναν τὴν ἱστορίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Μὲ συγκίνησιν, μὲ ὑπερηφάνειαν ἀναγινώσκει ἕκαστος Ἕλληνα τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῆς Κρήτης, τὴν ἱστορίαν τῆς μάχης τῆς Κρήτης τοῦ κ. Μουρέλλου.

Νομίζω ὅτι καὶ διὰ παιδαγωγικοὺς σκοποὺς θὰ ἔπρεπε νὰ γραφῆ ἡ ἱστορία τῆς νεωτέρας Κρήτης ἀπὸ τοῦ Νικηφόρου Φωκά καὶ ἐξῆς μὲ βάσιν τὴν ἑξαρσιν τῶν ἡγετικῶν προσωπικοτήτων, τῶν θυσιῶν καὶ ἡρωισμῶν. Κανένα ἄλλο Κράτος εὐρωπαϊκὸν δὲν δύναται νὰ καυχηθῆ διὰ τόσους ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

Εἰς τὴν καλυτέραν γνῶσιν τῆς λαμπρᾶς ἱστορίας τῆς Κρήτης συντελεῖ καὶ τὸ ἔργον τοῦ κ. Μουρέλλου.

★

Ὁ κ. Κωνστ. Βέης παρουσίασε τὸ βιβλίον τοῦ κ. *Εὐαγγ. Χ. Ἀποκορίτου* «*Διεθνεῖς συγκοινωνία — Ἱστορικὰ σταυροδρόμια καὶ μεταφοραὶ*» καὶ ἀνέπτυξε τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ.